
GİRİŞİMCİLİK YAZINI: TÜRKİYE'DEKİ LİSANSÜSTÜ TEZLERE YÖNELİK BİR İNCELEME

Himmet KARADAL¹

Neslihan DUMAN²

Muhammet SAYGIN³

Öz

Girişimciliğin gelişmesini ekonomik, sosyal ve kültürel gelişme izlemektedir. Bu bakımdan girişimcilik, her kesimin üzerinde önemle durduğu bir konu haline gelmiştir. Girişimciliğin temelinde insan, toplum ve onun ihtiyaçları vardır. Çözülemeyen sorunlara farklı bakış açılarıyla yaklaşarak buna göre iş fikirleri üretmek, girişimcinin başlıca görevidir. Etkin bir girişimcilik ile bireylerin ve toplumun ihtiyaçları karşılanırken, girişimciler de sosyal ve ekonomik kazanç sağlamaktadır. Girişimcilik ile ilgili Türkiye'de yapılmış lisansüstü tezlerin incelendiği bu çalışmada, girişimcilik konusunda yazına dayalı kavramsal çerçeve ortaya konulmaktadır. Çalışmada, girişimcilik konulu lisansüstü tezler istatistikî analiz ve içerik analizi kapsamında ele alınmıştır. Girişimcilik ile ilgili çalışmaların niceliksel ve niteliksel olarak artmasının, girişimciliğin gelişmesinde etkin olacağı öngörülmektedir. Girişimcilik üzerine yapılacak her bilimsel çalışma ekonomik düzlemdeki çıktıları bakımından önem taşımaktadır. Girişimciliğin gelişim süreçlerine yönelik her tür bilimsel katkı, girişimci adaylarının süreklilik arz eden işletmeler kurmalarında son derece olumlu etki yaratacaktır.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, İçerik Analizi, Lisansüstü Tezler

JEL Sınıflandırması: L26, M10

ENTREPRENEURSHIP LITERATURE: A STUDY ON POSTGRADUATE THESES IN TURKEY

Abstract

Development of entrepreneurship is followed by economic, social and cultural development, so entrepreneurship is a vital term for all of the segments of the society. Entrepreneurship is based on people, society and its needs. Approaching the unresolved problems with a different perspective and producing business ideas accordingly is the main task of the entrepreneurs. While satisfying the needs of individuals and society with effective entrepreneurship, entrepreneurs provide social and economic benefits. This study, examining postgraduate theses on entrepreneurship in Turkey, is related with the importance, characteristics and the types of entrepreneurship. Postgraduate theses on entrepreneurship are taken into consideration through statistical and content analyses. The quantitative and qualitative increase in academic work on entrepreneurship is anticipated to have an impact on the creation of new enterprises. Each scientific study on entrepreneurship is important in terms of their economic outputs. Any scientific contribution to the development process of entrepreneurship will have a very positive impact on entrepreneurial candidates for establishing sustainable businesses.

Keywords: Entrepreneurship, Content Analysis, Postgraduate Theses

JEL Classification: L26, M10

¹ Prof. Dr., Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, hkaradal@gmail.com

² Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, neslihanduman@erciyes.edu.tr

³ Yrd. Doç. Dr., Mersin Üniversitesi Silifke Meslek Yüksekokulu, msaygin@mersin.edu.tr

1. Giriş

İstihdamın artmasına ve toplumların gelişmesine vesile olan girişimciliğin öneminin giderek daha iyi anlaşılmasıyla, konuyla ilgili yapılan çalışmaların sayısında da artış olmaktadır. Girişimciliğin genişleyen etki alanı, birbirinden çok farklı alanlarda çalışma konusu olmasına sebep teşkil etmektedir. Dolayısıyla, yapılan bu çalışmada girişimciliğin hangi alanlarda ne ölçüde incelendiği, araştırma metodolojisi ve hangi üniversitelerin girişimcilik konusunu tez çalışması olarak seçtiği irdelenmiştir. Çok boyutlu bir özelliğe sahip olan girişimciliğin mevcut etki alanının belirlenmesiyle birlikte, konuyla ilgili gelecekteki bilimsel eğilimin yönünün tahmin edilebileceği düşünülmektedir.

Toplumsal ihtiyaçların çeşitlenmesi ve bireylerin yaşam kalitelerini yükseltme eğilimi, girişimciliğin teknolojiden eğitime, sağlıktan turizme, tarımdan spora kadar insan yaşamını ilgilendiren tüm alanlarda etkili olmasına neden olmuştur. Yine de bu teşebbüslerin yeterli düzeyde olmadığı düşünülmektedir. Bunun için özellikle gelişmekte olan ülke ekonomileri, girişimci bireylere ve kurumlara ciddi anlamda finansal destekler temin etmektedir. Çok yönlülüğü olan ilgi alanlarının odaklarının belirlenip mevcut durumun tespiti yapılarak, alandaki boşlukların belirginleşmesi sağlanmalıdır. Bunun en iyi yolu da bilimsel çalışmaların dönemsel olarak analiz edilmesidir. Dolayısıyla bu çalışmanın, girişimciliğin hangi alanlara çalışma konusu olduğunun belirlenmesiyle alan yazına katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Bununla birlikte, ulusal ve uluslararası yazında yapılan taramalar neticesinde, girişimcilikle ilgili lisansüstü tezleri analiz eden çalışmaya rastlanmamıştır. Bu da çalışmayı özgün kılmaktadır.

2. Literatür Taraması

Girişim, pazardaki ihtiyaçları karşılamak üzere mal ve hizmetleri üretme ve kâr elde etme amacını güden bir faaliyettir (Kızılgöl ve İşgüden 2008: 258). Girişimci, ilk olarak başlayan ve girişendir (Başer ve Büber 2012: 137). Hisrich ve Peters (2001)'e göre girişimci; üretim faktörlerini daha büyük bir değer oluşturacak şekilde bir araya getiren kişi olmakla birlikte yeniliğin de kurucusudur. Girişimcilik, verilen emek ve harcanan zamanın, çeşitli riskleri göze alarak, gelir, tatmin ve bağımsızlık elde ederek değer oluşturma sürecidir. Ayrıca temel özelliği fırsatların gözlenerek değerlendirilmesi olan girişimci, risk alan ve yenilik yapan kişidir. Risk alınarak fırsatların değerlendirildiği ve yeniliklerin yapıldığı sürece de girişimcilik denilmektedir (Saygın, 2016:67).

Girişimciliğin popüler olmasının sebeplerinden biri de toplumlar için refah ve zenginlik kaynağı olmasıdır (Berglann, vd., 2011:180). Rekabet koşullarının zorlaşması, küreselleşme ve piyasalarda meydana gelen dalgalanmalar nedeniyle pazarda karşılaşılan sorunlarla baş edebilmek için, girişimcilik faaliyetlerinin etkisiyle yeni iş alanları oluşturulup, istihdam olanakları sağlanarak durgun ekonomiler harekete geçirilmektedir (Kurtuldu, 2014:2). Girişimcilik, çeşitli alanlara araştırma konusu olmuş, disiplinler arası, karmaşık sosyal ve ekonomik bir olması ve çok boyutlu bir yapıya sahip olması nedeniyle girişimciliğin yalnızca ekonomik ve istihdam açısından değil, kültürel, sosyal ve politik açılarından da irdelenmesi gerekir (Karadal, 2014:45).

Bosma ve Levie (2010:28-33) yaptıkları araştırmalarda girişimcilik ile demografik yapının ve GSYİH gibi çeşitli ekonomik faktörlerin yakın ilişki içerisinde olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca, Ersoy (2010:71-76)'un çalışmasının konusu, yaşanan bölge ve sosyo-kültürel ortamın girişimcilik tercihlerindeki etkisidir. Eğitimin sosyo-kültürel çevreye etkisinin de belirlenmek istendiği çalışma, üniversitede okuyan son sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, şehir merkezlerine oranla kırsal kesimlerdeki sosyal yapının daha güçlü olması nedeni ile sosyal yapının ve dini inançların girişimcilik tercihlerinde etkin olduğu belirtilmektedir. Durukan (2006), çalışmada girişimciliğin dünden bugüne kat ettiği yolu ve gelişmesini engelleyen faktörleri belirlemeye çalışmıştır. Girişimciliğin geliştirilmesi ve teşvik edilmesi noktasında sosyo-kültürel özelliklerin de dikkate alınması gerektiğine vurgu yapmıştır.

Hisrich ve arkadaşları (2007)'nin çalışmada girişimcilik yazınındaki boşluklar belirlenmeye çalışılarak, girişimciliğin psikolojik boyutları ele alınmıştır. Psikologların, başarılı girişimci olma faktörlerini belirleyebileceklerini öne sürmüş, ayrıca girişimciliği kolaylaştıracak kamu

politikalarının oluşturulabileceğini savunmuştur. Gregoire ve arkadaşları (2011), bilişsel araştırma ve uygulama çalışması yapmış, girişimciliğin bilişselliğini araştırmak için sistematik bir yaklaşım geliştirmişlerdir. Bunun için ise 1976-2008 yılları arasında yayınlanan girişimciliğin bilişselliği ile ilgili makaleleri içerik analizi yöntemiyle incelemişlerdir. İlgili çalışmalarda pek çok uygun değişken bulunmasına rağmen, girişimcilik bilişine ilişkin kavramsal özelliklerin tam olarak ifade edilemeyeceğini öne sürmüşlerdir. Rodriguez ve Hardy (2015), kültürel çeşitliliğin farklı bölgelerdeki girişimcilerin performansı üzerindeki etkilerini incelemiştir. Burada, genellikle göz ardı edilen çeşitliliğin ölçülmesi ve farklı kültürlerin becerilerine odaklanmıştır. Sonuçta kültürel çeşitliliğin, girişimciliğin belirleyici faktörlerinden olduğu sonucuna ulaşmıştır. Wang ve Morrell (2015), kadın girişimciliği ile toplumsal gelişim arasındaki ilişkiyi teorik ve ampirik olarak araştırmış, kadın girişimcilerin faaliyetleri vasıtasıyla yerel halkla yakından bağlantılı olduğu sonucuna varmıştır. Kadın girişimcilerle bölge halkı arasındaki diyalektik bağlantıların, toplumsal kalkınma politikalarına katkıda bulunma hususunda ciddi potansiyeli olduğu fikrini öne sürmüştür.

Son dönemde yapılan çalışmalarda ise yenilikçilik, risk alma ve kararlılık gibi özelliklerin gerekli olduğu vurgulanmıştır. Yapılan yeniliklerle gerçekleştirilen girişimcilik eylemi, yalnızca işletme bilimine değil, giderek diğer disiplinlere de konu olmaya başlamıştır. Çoğunlukla işletme ve iktisat bilimlerinin ilgi alanı gibi görünse de girişimcilik, kapsamlı ve çok yönlü bir çalışma alanıdır (Karadal, 2014:23). Eğitim-öğretimde, turizmde, ekonomide sosyolojide ve şehir-bölge planlama gibi bilim dallarında girişimcilikle ilgili çalışmaların arttığı gözlemlenmektedir. Disiplinler arası bir kavram olan girişimciliğin her disiplin tarafından farklı yorumlanması sonucu çeşitli girişimcilik türleri ortaya çıkmıştır (Aykan, 2012:196). Girişimcilik olgusuna zaman içerisinde farklı anlamlar yüklenmesi ve birçok disiplinle ilişkili olması sebebiyle, klasik ekonomik girişimcilik yanında kurumsal girişimcilik, göçmen girişimciliği, kadın girişimciliği, sosyal girişimcilik, teknolojik girişimcilik, stratejik girişimcilik, küresel girişimcilik, ekolojik girişimcilik, iç girişimcilik, kamu girişimciliği ve akademik girişimcilik kavramları da zikredilir olmuştur.

3. Metodoloji

Girişimcilik sağlık ve eğitim hizmetlerinin etkin bir şekilde sağlanmasında, fakirlik tezinin ortadan kaldırılmasında, işsizlik oranının düşürülmesinde, toplumun refah düzeyinin artmasında olumlu rol oynamaktadır. Dolayısıyla girişimcilikle ilgili yapılmış ve yapılacak olan çalışmalar önem arz etmektedir. Girişimciliğin nasıl geliştiğine ve girişimci olmak için ne tür kişilik özelliklerinin gerekli olduğuna yönelik çalışmaların artması, iş kurma başarısında süreklilik arz eden girişimcilerin ortaya çıkmasında olumlu etki sağlayacaktır. Bilim ve teknolojinin gelişmesinden toplumun gelişmesine kadarki süreçte en önemli unsuru bilimsel çalışmalar oluşturmaktadır. Bilim çalışmalar yoluyla bilgi üretmek ve yaymak da üniversitelerin görevlerindedir. Bunu da tebliğler, makaleler, bildiriler ve tezlerle gerçekleştirirler. Farklı kurumlarda yapılan bilimsel çalışmalarla birlikte, üniversitelerin lisansüstü düzeydeki tezlerinde sıklıkla yapılan uygulamalı araştırmalar, hipotezlerin sınanmasını ve ilgili teorilerin netlik kazanmasını sağlamaktadır (Dinler, 2000:10-11).

Yeni bakış açılarının gelişmesiyle, her alanda olduğu gibi girişimcilik alanındaki genişleme, hangi konuların daha sıklıkla çalışıldığı merakını da ortaya çıkarmaktadır. Bu bağlamda bu çalışmanın amacı, Türkiye’de girişimcilik alanına lisansüstü çalışmaların sağladığı katkının 1988-2015 yılları arasında nasıl gerçekleştiği ve üniversitelerin katkılarının ne şekilde olduğunu, girişimciliğin hangi alanlarda çalışma konusu olarak seçildiğini belirlenerek bakış açılarını tespit etmektir. Böylece, girişimcilikle ilgili gelecekte yapılacak çalışmalara ilham verileceği, girişimcilik araştırmalarına ilişkin genel bir değerlendirme ile konuya ilişkin bir çerçeve çizileceği düşünülmektedir. Girişimcilikle ilgili ilk tezin YÖK-TEZ arşivine 1988 yılında yüklenmiş olmasından dolayı araştırma, bu tarihten itibaren mevcut verilerin analizini içermektedir. Ayrıca 1988-2015 tarihleri arasındaki girişimcilikle ilgili lisansüstü tezlerin YÖK-TEZ arşivine tam ve doğru bir şekilde yüklendiği varsayılmıştır. Betimleyici bir çalışma olarak tasarlanan bu araştırmanın yöntemi arşiv taraması ve içerik analizi olup, verilerin elde edilmesinde hazır bilgidan yararlanılmıştır. İçerik analizi, kaynaktan elde edilen verilerin çeşitli işlemlerden geçerek yorumlanmasını ifade etmektedir (Koçak ve Arun, 2006: 22).

Bu kapsamda, Türkiye’de bulunan üniversitelerde girişimcilikle ilgili olan ve YÖK-TEZ’de mevcut bulunan yüksek lisans ve doktora tezleri incelenmiştir. 1988-2015 yılları arasını kapsayan 27 yıllık dönemde girişimcilikle ilgili tüm alanlardan toplam 199 tez yazıldığı tespit edilmiştir. Elde edilen veriler, içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir ve bulgular sunulmuştur. İçerik analizinin temel amacı, ortak yönleri olan verileri belli kategorilere ayırıp, anlaşılır hale getirerek yorum yapmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2005:227). Bu kapsamda, YÖK’ün tez tarama bölümündeki tez adı kısmına ‘girişimcilik’ yazılarak taratılmış, yüksek lisans ve doktora olmak üzere toplam 199 adet tez tespit edilmiştir. Ancak tüm tezlere erişim mümkün olmadığından, 199 tezden toplam 160 tanesine tam metin olarak erişilebilmiştir. Erişim sağlanamayan 39 tezin yazım yılı, üniversitesi, türü, ilgili olduğu alan ve kullanılan değişkenler temelinde sınıflandırılmaya tabi tutulmuştur.

Bir alandaki bakış açısı ve bilimsel eğilimin yönünü belirlemek için, ilgili alandaki lisansüstü tezlerin de diğer bilimsel çalışmalar gibi analizi önem taşımaktadır. Ülkemizde lisansüstü tezleri inceleyen çok sayıda çalışma olmasına rağmen, girişimcilik alanında lisansüstü çalışma bağlamında bir incelemeye rastlanmamıştır. Benligiray (2009) yaptığı çalışmada YÖK-TEZ arşivinden elde ettiği ve 1983’ten itibaren insan kaynakları yönetimi alanında yapılmış lisansüstü tezleri içerik analizi yöntemiyle incelemiş ve sonuçlarını bir durum saptaması olarak sunmuştur. Yapılan nitel analiz ilk aşamasında insan kaynakları yönetimi alanında yapılmış lisansüstü tezler yıllara, üniversitelere, anabilim dallarına, dillerine göre sınıflandırılmıştır. İkinci kısımda bu tezler iki bölüme ayrılarak incelenmiştir. Üçüncü ve son aşamada ise tezler 10 alt kategoriye ayrılarak incelenmiştir.

Duygulu ve Sezgin (2014) yaptıkları çalışmada Türkiye’de örgütsel davranış alanında yapılmış doktora tezlerini incelemiştir. Bu kapsamda nitel analiz yöntemiyle, yine YÖK-TEZ arşivinden ilgili tezlere ulaşarak yazım yılı, üniversitesi ve kullanılan değişkenler temelinde analiz etmişlerdir. Karşılaştırmalı grafiksel istatistiklerden yararlanılmıştır. Baş ve arkadaşları (2014)’nın yapmış oldukları çalışmada Türkiye’de entelektüel sermaye alanında yazılmış 2002-2012 yıllarını kapsayan lisansüstü tez çalışmalarını içerik analizi yöntemiyle incelemişlerdir. Sonucunda, incelenen tezlerin ana konuları, alt konuları, yılları, üniversiteleri, anabilim dalları, enstitüleri danışmanları, tez türü ve yazım dili bakımından dağılımları belirlenmiştir.

4. Bulgular

Tablo 1.’de tez erişim sayıları ve yüzdeleri sunulmaktadır. Araştırmanın veri setini oluşturan 199 tezden 151’i yüksek lisans ve 48’i de doktora tezidir. Bu tezlerden 160’ına tam metin olarak erişilebilmiştir.

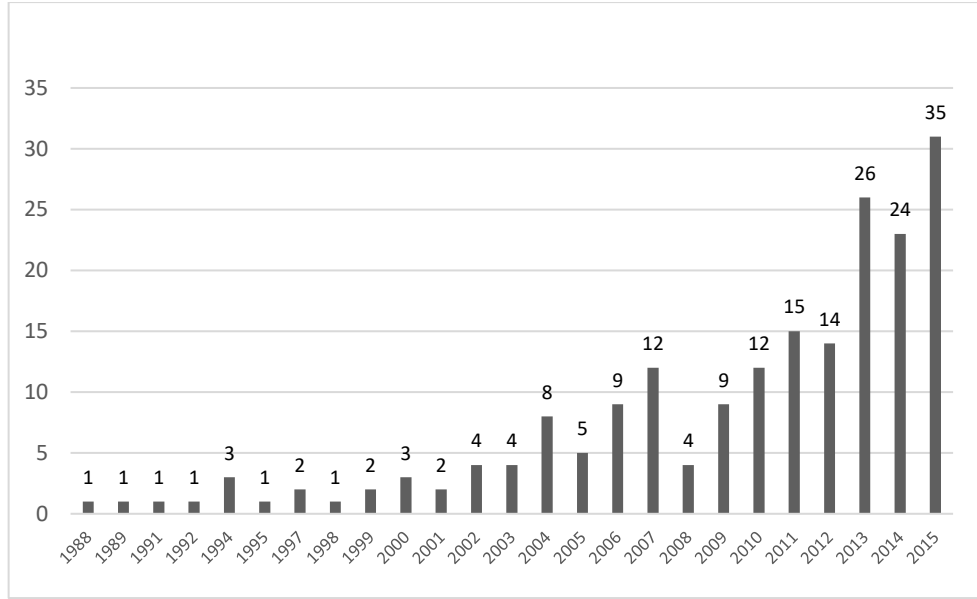
Tablo 1: Tez Erişim Sayıları ve Yüzdeleri

Erişim	Tez Sayısı	Yüzde (%)
Açık	160	80
Kapalı	39	20
Toplam	199	100

Girişimcilik alanıyla ilgili yapılmış tezlerin % 80’i erişime açıktır. Bununla birlikte %20’sine tam metin olarak erişilememiştir, yalnızca özet ve künye bilgileri erişim sağlanan 160 tezden 38’inde nitel araştırma yöntemleri benimsenmiştir. Bunlar; mülakat, betimleyici analiz, niteliksel analiz, yazın taraması olarak sınıflandırılabilir. 115 tezde ise nicel araştırma yapılmış olup, hepsinde ölçüm aracı olarak anket tercih edilmiştir. 6 lisansüstü tez, karma araştırma niteliktedir. 1 lisansüstü tezde ise deneysel tertip düzenlenmiştir. Tez sayılarının indekslenme süreleri ve yazarlarca web modülünde liste izni verilme durumları göz önüne alındığında tez verilerinin değişiklik gösterebileceği düşünülmektedir.

Şekil 1.’de lisansüstü tez sayılarının yıllara göre dağılımlarına ilişkin veri sunulmaktadır.

Şekil 1: Tez Sayılarının Yıllara Göre Dağılımı



Tablo 2: Üniversiteler Bazında Tezlerin Dağılımı

Üniversite Adı	f	Üniversite Adı	f	Üniversite Adı	f
Marmara	18	Düzce	3	Kocaeli	1
İstanbul	17	Akdeniz	3	Yalova	1
Gazi	14	İnönü	3	Çağ	1
Selçuk	9	Sabancı	3	Arel	1
Süleyman Demirel	8	Adnan Menderes	2	Hasan Kalyoncu	1
İTÜ	7	Gaziantep	2	Aydın	1
Dokuz Eylül	7	Celal Bayar	2	Çankaya	1
Sakarya	6	K.Maraş SiÜ.	2	Haliç	1
Yeditepe	6	Boğaziçi	2	KTÜ	1
Gebze YTE	5	Kara Harp Okulu	2	Ankara	1
Çanakkale 18 Mart	5	Muğla	2	Atılım	1
ODTÜ	4	Yaşar	2	Dicle	1
Afyon	4	GOP	2	Doğuş	1
Anadolu	4	İstanbul Gelişim	2	Koç	1
THK	4	Kafkas	2	Balıkesir	1
Dumlupınar	4	Nevşehir	1	İstanbul Ticaret	1
Çukurova	4	Pamukkale	1	Kırıkkale	1
Atatürk	4	Namık Kemal	1	Mehmet Akif Ersoy	1
Fırat	3	Beykent	1	Uludağ	1
Erciyes	3	Gebze Teknik	1	Okan	1
Aksaray	3	Bahçeşehir	1	Toplam	199

Şekil 1.'de girişimcilik konulu lisansüstü tezlerin 1988-2015 yılları arasındaki sayısal dağılımı gösterilmiştir. Açıkça görüldüğü gibi girişimcilikle ilgili tez sayısı yıldan yıla genel itibariyle artış göstermektedir. Girişimcilik konusunun lisansüstü tezlerde en çok ele alındığı yıl 2015'tir. Buradan hareketle, gelişmişliğin göstergesi olan girişimciliğin öneminin anlaşılmasıyla, konuyla ilgili yapılan çalışmaların sayısının artış gösterdiği yorumu yapılabilmektedir. Tablo 2.'de girişimcilik konulu lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımları aktarılmaktadır.

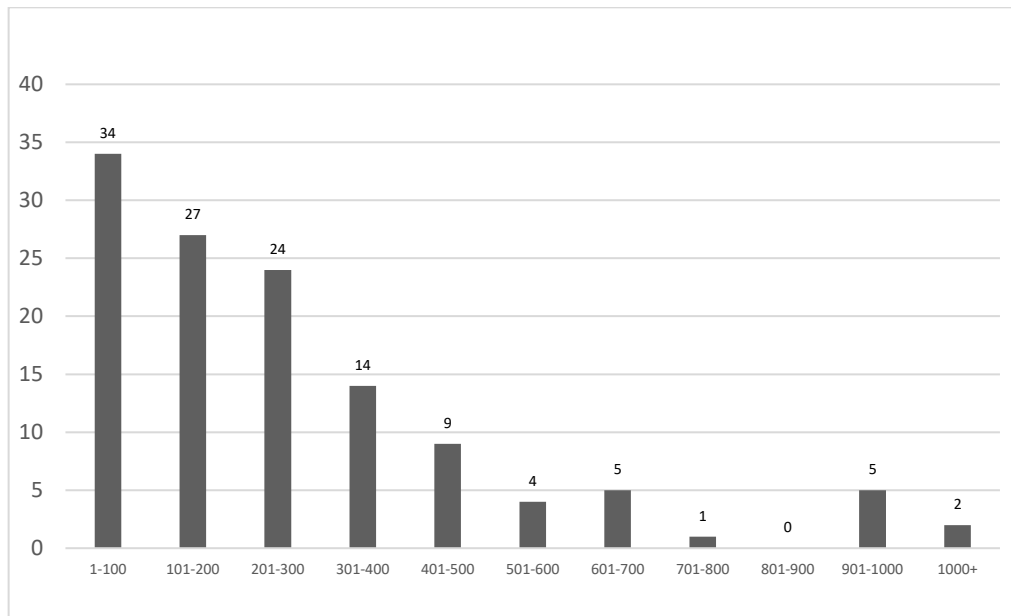
Tablo 2.'de görüldüğü üzere girişimcilik kavramını lisansüstü tezlerde en çok kullanan yükseköğretim kurumu 18 lisansüstü tez çalışması ile Marmara Üniversitesi'dir. Onu, 17 teze İstanbul Üniversitesi ve 14 teze Gazi Üniversitesi takip etmektedir. En az tez yazımında ise yeni kurulan vakıf üniversiteleri çoğunluktadır. Bölgesel açıdan değerlendirildiğinde, Marmara Bölgesi'nde faaliyetlerini sürdüren üniversitelerin girişimcilik konulu çalışmaları diğer bölgelere oranla daha fazla sayıda gerçekleştirdiği görülmektedir. Buna göre, ticaretin, nüfusun ve ekonomik süreçlerin yoğunluğu ile lisansüstü girişimcilik çalışmaları arasında doğrusal bir bağlantı kurulabilmektedir. Tablo 3.'te lisansüstü çalışmaların metodolojilerine ilişkin veri sunulmaktadır.

Tablo 3: Tezlerin Metodolojileri

Metodoloji	Tez sayısı
Nitel Araştırma Yöntemi	38
Nicel Araştırma Yöntemi	115
Karma Araştırma Yöntem	6
DeneySEL Tertip	1

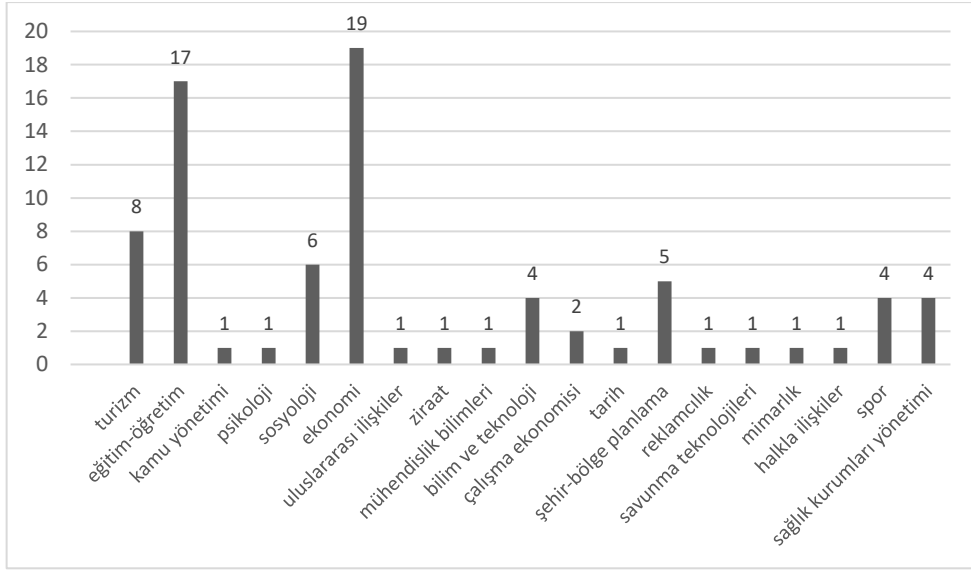
Tablo 3'te görüldüğü üzere, tam erişim sağlanan 160 tezdten 38 tanesinde nitel araştırma yöntemleri benimsenmiştir. Bunlar; mülakat, betimleyici analiz, niteliksel analiz, literatür taraması olarak sınıflandırılabilir. 115 tezde ise nicel araştırma yapılmış olup, hepsinde ölçüm aracı olarak anket tercih edilmiştir. 6 tez, karma nitelikte, yani hem nicel hem de nitel araştırma yöntemlerini birlikte kullanmıştır. 1 tezde ise deneysel tertip düzenlenmiştir. Şekil 2.'de, örneklem yöntemi kullanılan çalışmalara ilişkin veri sunulmaktadır.

Şekil 2: Tezlerin Örneklem Sayıları



Şekil 2.'de tam erişim sağlanabilen ve nicel araştırma yöntemi kullanan lisansüstü tezlerin örneklem sayılarındaki dağılım gösterilmiştir. Buna göre; 1-100 örneklem sayısı bulunan 34 tez, 101-200 aralığında 27, 201-300 aralığında 24, 301-400 aralığında 14, 401-500 aralığında 9, 501-600 aralığında 4, 601-700 aralığında 5 tez bulunmaktadır. Tezlerin büyük çoğunluğunun örneklem sayıları 0-400 aralığındadır. Şekil 3.'te lisansüstü tezler çalışma alanlarına göre sınıflandırılmıştır. Bazı lisansüstü tezler birden fazla konu alanında listelendikleri için Şekil 3.'teki verilerde toplam tez sayısının üzerine çıktığı görülebilmektedir.

Şekil 3: İlişkilendirildiği Alanlara Göre Tezlerin Dağılımı



Şekil 3'teki verilere göre, girişimcilik konulu 199 lisansüstü tezdən 145 tanesi doğrudan işletme alanıyla ilişkilendirilmiştir. Ekonomiyle ilişkilendirilen 19, eğitim-öğretimle ilişkilendirilen toplam 17 tez vardır. Çok geniş bir etki alanına sahip girişimciliğin, bu kadar farklı disipline konu olması şaşırtıcı değildir. Şekil 4'te tezlerin başlıklarında kullanılan kelimelerin analizi ve şekil 5'te tez özetlerinden elde edilen kelimelerin analizi bulunmaktadır.

Şekil 4: Lisansüstü Çalışmaların Başlıklarından Elde Edilen Kelime Analizi



Şekil 4. incelendiğinde araştırmanın veri setini oluşturan girişimcilik konulu lisansüstü çalışmaların başlıklarından elde edilmiş sık kullanılan kelime analizi görülmektedir. 160 lisansüstü çalışmanın başlıkları incelendiği 1724 kelimedenden oluşan söylem elde edilmekte ve bu söylem içerisindeki 687 kelime "unique" olarak tanımlanmakta ve yalnızca bir kez kullanılmaktadır. Buna göre, beklendiği üzere en sık kullanılan kelime "girişimcilik" (165) olarak tespit edilmiştir.

Lisansüstü çalışmaların başlık kısımlarında kullanılan en sık kelimeler; girişimcilik (165); araştırma (33); üzerine (25); etkisi (17); iç (17); örneği (17); arasındaki (15); etkileri (13); sosyal (13); üzerindeki (13); kurumsal (12); uygulama (12); sektöründe (11); yönelik (11); üniversite (10); analizi (9); girişimci (9); kadın (9); örgütsel (9); faktörler (8) girişimcilikte (8); ilişki (8); ilişkisi (8); incelenmesi (8); özelliklerinin (8); Türkiye (8); kişilik (7); öğrencilerinin (7); özellikleri (7); stratejik (7); çalışma (6); eğilimi (6); etkileyen (6); firma (6); liderlik (6); rolü (6); sürecinde (6); turizm (6); Türk (6); Türkiye'de (6); Avrupa (5); belirlenmesi (5); bilişim (5); çalışanların (5); eğilimleri (5); girişimcilerin (5); inovasyon (5); işletmelerde (5); işletmelerinde (5); KOBİ (5) olarak belirlenmiştir.

Sık kullanılan kelimelerin tespit edilmesi girişimcilik kavramı ile birlikte hangi olguların ele alındığının irdelenmesi bakımından önem taşımaktadır. Buna göre yalnızca tez başlıklarından yola çıkarak girişimcilik konulu lisansüstü tezlerin hangi uygulama alanında gerçekleştirildiği ve hangi değişkenlerle ilişkisinin sorgulandığı gibi çıkarımlar yapmak mümkün olabilmektedir.

Şekil 5: Lisansüstü Çalışmaların Özetlerinden Elde Edilen Kelime Analizi



Şekil 5.'te lisansüstü çalışmaların özetleri incelenmiş ve özet metinlerde kullanılan anahtar kelimeler ortaya çıkarılmıştır. Buna göre 160 lisansüstü çalışmanın özet metinlerinde 28,652 kelime bulunmaktadır. 6,727 kelime ise metin içerisinde yalnızca bir kez kullanılan "Unique Word" olarak tespit edilmiştir. Metin içerisindeki kelime yoğunluğu 0,235 ve cümle başına düşen ortalama kelime sayısı ise 18,9 olarak tespit edilmiştir. Özet metinler kapsamında sık kullanılan kelimeler incelendiğinde; girişimcilik (796); girişimci (174); sosyal (149); iç (124); araştırma (112); girişimciliğin (106); ortaya (104); ekonomik (102); çalışma (97); çalışmanın (88); iş (83); önemli (80); yeni (80); arasında (77); anket (75); elde (75); özellikleri (75); girişimcilerin (72); sahip (72); üzerinde (71); anahtar (68); araştırmanın (68); edilen (68); kişilik (68); çalışmada (67); arasındaki (66); amacı (65); risk (64); yer (64) eğitim (61); kelimeler (61); anlamli (60); kadın (60); sonucunda (60); ilişki (59); farklı (56); edilmiştir (55); yönelik (55); örgütsel (53); kurumsal (52); tespit (52); ele (51); girişimciliği (50); küresel (50); yüksek (50); eğilimi (49); araştırmada (48); analizi (47); alma (46); son (46); büyük (44); işletmeler (44); bilgi (43); temel (43); yenilik (43) gibi kavramların en yoğun düzeyde kullanıldığı görülmektedir.

5. Değerlendirme ve Sonuç

Ülkelerin gelişip kalkınması, istihdam oluşturulması, ekonomik refahın sağlanması, kişi başına düşen milli gelirin artırılması, bilim ve teknolojide güçlü hale gelenebilmesi için girişimcilik gücü yüksek bireyler, başta maddi olanaklar olmak üzere eğitim, deneyim, teknoloji transferi, ihracat, mevzuat, rekabet, yönetim ve organizasyon konularında yatırım yapılarak desteklenmelidir (Küçük, 2010:3). Girişimcilik çağı diyebileceğimiz 21. Yüzyılda ülkeler için önemi daha iyi anlaşılabilir girişimcilik ile ilgili yapılan çalışmalar da ilgi çekmektedir. Girişimcilik, sağlık ve eğitim hizmetlerinin etkin bir şekilde sağlanması, fakirlik tezinin ortadan kaldırılması, işsizlik oranının düşürülmesi, refah düzeyinin artırılması gibi unsurlarda önemli rol oynamaktadır. Girişimcilik üzerine yapılacak her bilimsel çalışma bu bakımdan önem taşımaktadır. Girişimciliğin gelişim süreçlerine yönelik her tür bilimsel katkı, girişimci adaylarının süreklilik arz eden işletmeler kurmalarında son derece olumlu etki yaratacaktır.

Bu çalışma ile ülkemizde 1988-2015 yılları arasında devlet ve vakıf üniversitelerinde girişimcilik yazınına kazandırılan toplam 199 lisansüstü tezin bulunduğu tespit edilmiştir. Bu tezlerden 151'i yüksek lisans, 48'i doktora tezidir. Yıllara göre bakıldığında, 2000'li yıllardan itibaren girişimcilik konulu tezlerin sayısında önemli artış görülmüştür. Bunun nedeni, ülke ekonomisinde girişimciliğin önemli bir yeri olduğunun genel kabul görmesi ve konuya ilişkin kamu kurum ve kuruluşlarınca sunulan teşvik, hibe, proje sistemlerinin geliştirilmesidir. Girişimcilik alanında yazılmış lisansüstü tezlerin önemli bir kısmı Marmara, İstanbul ve Gazi üniversitelerinde yapılmıştır. Bu üniversitelerin eski ve köklü olması, ülkemizin iki büyük şehrinde olması ve öğrenci sayılarının yüksek olması ve

girişimciliğin etkilerinin büyük şehirlerde daha net görülebilmesi bu sonucun nedenlerinden olabilir. Girişimciliğin birçok alana yayılmasıyla, gelecekte niceliksel olarak nüfusu ve ekonomik etki unsuru daha az olan şehirlerdeki üniversitelerde de çalışma konusu olacağı düşünülmektedir.

Girişimcilik konulu lisansüstü tezlerin büyük çoğunluğu işletme ve ekonomi alanlarındadır. Bu alanlar girişimcilikle doğrudan ilgili olduğundan bu sonuç beklendiği gibidir. Eğitim-öğretim alanında gerçekleştirilen çalışmalar da bir hayli fazladır. Bunun nedeni, öğrencilerin eğitim hayatının başlamasından itibaren tespit edilip geliştirilmesi gereken girişimcilik eğilimlerinin, farklı eğitim kategorilerinde ne düzeyde olduğunun ölçülmesi istenmesidir. Örneğin, ortaöğretim öğrencilerinin girişimcilik eğilimi, eğitim kurumları yöneticilerin girişimcilik eğilimi, üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimi, işletme bölümü öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri gibi, ölçülen eğilimler sonucunda girişimcilik müfredatı geliştirilmektedir.

Yapılan bu çalışmayla Türkiye’de girişimcilik yazınıyla ilgili yapılmış lisansüstü tezler incelenmiş ve tezlerin sayısı, yapıldığı üniversiteler, metodolojileri, örneklem sayıları ve ilişkilendirildiği alanlar ele alınarak genel bir çerçeve çizilmiştir. Çalışma bir bakıma envanter çalışması niteliğindedir. Girişimcilik yazınıyla ilgili bundan sonra yapılacak çalışmalarda, araştırmalardan elde edilen sonuçların karşılaştırmalı olarak incelendiği ve bilime ne tür katkılar sağladığına yönelik bilgilere yer verilmesi önerilmektedir. YÖK Tez sistemi esas alınarak gerçekleştirilen envanter çalışması esnasında sunulan veriler ve neticesinde elde edilen bulgular, yazarların listelenme konusunda izin verme durumları, erişime açma kapama gibi talepleri, tamamlanmış bir tezin belli bir süre sonra sistemde görünmesi ve tez modülündeki güncelleme vb. durumlar ve teknik hususlar göz önüne alındığında istatistikî anlamda net bir veriye ulaşamayacağı göz ardı edilmemelidir ki bu durum bir kısıt oluşturmaktadır.

Girişimcilikle ilgili bilimsel çalışmaların artması girişimcilik algısının ve kültürünün toplum nezdinde daha fazla yer edinmesine olanak tanıyacaktır. Girişimcilik algısı yerleşmiş toplumların ekonomik koşullar bağlamında daha nitelikli yaşam şartlarına kavuşabileceği öngörülmektedir. KOSGEB, TKDS, Kalkınma Ajansları, Valiliklerce düzenlenen SODES Projeleri ve Tübitak gibi kamu kurum ve kuruluşları tarafından finanse edilen proje, teşvik ve hibe uygulamalarının girişimcilik kültürünün artmasında olumlu etki yaptığı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Aykan, E., (2012). Girişimciliğin Değişen Yüzü: Ekogirişimcilik. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 17(3), 195-196.
- Baş, M., Mısırdalı Yangil, F. ve Aygün, S. (2014). Entelektüel Sermaye Alanında Yapılan Lisansüstü Tez Çalışmalarına Yönelik Bir İçerik Analizi: 2002-2012 Dönemi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 10(23), 207-226.
- Başer, H. ve Büber, R., (2012). İş Kurma Amacı Olan Adayların Girişimcilik Özelliklerinin Ölçülmesi: Aydın İli’nde Bir Uygulama. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi* 4(1), 135-143.
- Benligiray, S., (2009). Türkiye’de İnsan Kaynakları Yönetimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezler ve Bu Tezlerde İncelenen Temaların Analizi: 1983-2008 Dönemi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 4 (1), 167-197.
- Berglann, H., Moen, E. R., Roed, K., ve Skogstrom, J. F. (2011). Entrepreneurship: *Origins and returns*. *Labour Economics*, 18(2), 180-193.
- Bosma, N. ve Levie, J., (2010). Global Entrepreneurship Monitor:2009 Executive Report, Utrecht University. Erişim adresi: <https://dspace.library.uu.nl/handle/1874/209570>.
- Dinler, Z., (2000). *Tarım Ekonomisi (5. Baskı)*. Bursa: Ekin Kitabevi, 10-11.

- Durukan, T., (2006). Dünden Bugüne Girişimcilik ve 21. Yüzyılda Girişimciliğin Önemi, erişim adresi:http://acikerisim.lib.comu.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/COMU/978/Tulin_Durukan_Makale.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Duygulu, E. ve Sezgin, O. B., (2014). Türkiye’de Örgütsel Davranış Yazını: Doktora Tezlerine Yönelik Bir İnceleme. *İş ve İnsan Dergisi* 2(1), 17-28.
- Ersoy, H., (2010). Kültürel Çevrenin Girişimcilik Tercihine Etkisi. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi* 2(1), 71-76.
- Gregoire, D.A., Corbett, A.C. ve McMullen, J.S., (2011). The Cognitive Perspective in Entrepreneurship: An Agenda for Future Research. *Journal of Management Studies*, 48(6), 1443-1477.
- Hisrich, R. D. ve Peters, M. D., (2001). Creativity and The Business İdea. Entrepreneurship. *New York: McGraw Hill*, 164-193.
- Hisrich, R., Langan-Fox, J., ve Grant, S. (2007). Entrepreneurship Research and Practice: A Call to Action for Psychology. *American Psychologist*, 62(6), 575.
- Karadal, H., (2014). *Girişimcilik (3.Baskı)*. İstanbul: Beta Yayınları, 23-45.
- Kızılgöl, Ö. ve İşgüden B., (2008). Bandırma’nın Girişimcilik Potansiyelinin Değerlendirilmesi. *Balıkesir Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 9(2) 257-279.
- Koçak, A. ve Arun, Ö., (2006). İçerik Analizi Çalışmalarında Örneklem Sorunu. *Selçuk İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 4(3), 21- 28.
- Kurtuldu, A., (2014). Sağlık İşletmelerinde Kurumsal Girişimcilik ve Performansa Etkisi. (Yayımlanmamış Doktora Tezi) Gazi Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Küçük, O. (2010). *Girişimcilik ve Küçük İşletme Yönetimi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Rodríguez-Pose, A., ve Hardy, D., (2015). Cultural Diversity and Entrepreneurship in England and Wales. *Environment & Planning A*, 47(2), 392-411.
- Saygın, M., (2016). Kültürel Sermaye, Beşeri Sermaye ve Sosyal Sermayenin Girişimci Kişilik Özelliklerine Etkisi: İç Anadolu Bölgesi Genç Girişimciler Kurulu Örneği. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Aksaray.
- Wang, Q. ve Morrell, E., (2015). Gender and Entrepreneurship Revisited From a Community Perspective: Experiences in a New Immigrant Gateway and Beyond. *Environment & Planning A*, 47(12), 2645-2662.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H., (2005). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

ENTREPRENEURSHIP LITERATURE: A STUDY ON POSTGRADUATE THESES IN TURKEY

Extended Abstract

Aim: Development of entrepreneurship is followed by economic, social and cultural development, so entrepreneurship is a vital term for all of the segments of the society. Entrepreneurship is based on people, society and its needs. Approaching the unresolved problems with a different perspective and producing business ideas accordingly is the main task of the entrepreneur. While satisfying the needs of individuals and society with effective entrepreneurship, the entrepreneur provides social and economic benefits. This study aims to analyze postgraduate theses in Turkey in order to find and entrepreneurship studies and categorize them in terms of their fields, methodologies, subjects and frequently used words in their abstracts and titles. This study also aims to reveal how the contribution made by the postgraduate studies in terms of entrepreneurship concept in Turkey between specific years. The authors believe that when the studies on entrepreneurship increase in every field of work, there will also be an increase in the economic output expectation of entrepreneurs. Moreover, entrepreneurship term is needed to be reconsidered for entrepreneur candidates so that there is an increasing interest and curiosity for the ways of establishing business. In this context, postgraduate theses on entrepreneurship are taken into consideration through quantitative analyses methods and content analysis.

Method(s): In this study, postgraduate theses in Turkey have been taken into consideration. In order to find the theses, YÖK-TEZ archive, which might be accessed by any user through its online web site, has been analyzed and it has been seen that the first study on entrepreneurship has been carried out in 1988. Since the first thesis on entrepreneurship was uploaded to the YÖK-TEZ archive in 1988, the research process includes an analysis of the existing data between the years of 1988 and 2015 have been chosen as time interval of the research process. The theses have been categorized by their institutions, subjects, titles, methodologies and sorted by their completion years. It has been assumed that the postgraduate theses on entrepreneurship between 1988 and 2015 were fully and correctly loaded into the YÖK-TEZ archive and the number of theses has been found as 199. As a result of the quantitative research methods, the distribution of theses by completion years, universities, methodologies, sample numbers and associated fields have been analyzed. Besides that, through qualitative methods as content analysis the keyword from the titles of studies and word frequencies from summaries have been included to the research.

Findings: It has been found that there are 199 postgraduate theses between the years of 1988 and 2015. 151 of these theses have been completed in master's degree and the rest is related with doctoral studies. It has been seen that there is a significant increase in the number of entrepreneurship studies since 2000. One of the reason for this specific increase might be the grant and project systems encouraged by the organizations, governmental and public institutions. When the distribution of institutions has been considered, it has been found that a significant number of postgraduate theses written in the field of entrepreneurship were made in Marmara, Istanbul and Gazi universities. This might be due to the facts that these universities were established in the biggest cities of Turkey and most of the postgraduate students of the country study in these cities and the effect of entrepreneurship could be seen more clearly in big cities. Furthermore, the majority of postgraduate theses on entrepreneurship are in the field of business and economics as expected so that they are directly related to entrepreneurship. Studies carried out in the field of education are also quite extensive. Also, the titles and summaries of the theses have been analyzed and frequently used words have been found out to see related terms with entrepreneurship terms itself. There are 28,652 words in the summary texts of 160 graduate theses and 6,727 words have been identified in these texts as "Unique Word" which is used only once in the text. The word density in the text was 0.235 and the average word count per sentence was 18.9.

Conclusion: In this study, the postgraduate theses about entrepreneurship carried out in Turkey were examined and a general framework was drawn by considering the number of theses, the universities, methodologies, the number of the samples, related fields, frequently used words and word densities in terms of the titles and summary texts. The study might be qualified as an inventory study for a specific field. It is believed that increased scientific work on entrepreneurship will let entrepreneurship perception and culture increased in society. It is foreseen that societies with entrepreneurship perception can attain more qualified living conditions in the context of economic conditions. Projects, incentives and grant applications financed by public institutions such as KOSGEB, TKDK, National Development Agencies, Projects organized by governorships and Tübitak are thought to have a positive effect on the increase of entrepreneurial culture.